

Uniwersytet Rzeszowski

DNI JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

*Zasady prowadzenia ocen
programowych ex post i ex ante*

prof. dr hab. inż. Grażyna Jaworska

13 kwietnia 2026 r.

Plan spotkania:

1. Podstawy prawne prowadzenia ocen programowych
2. Wyznaczanie kierunków do oceny ex post i ex ante
3. Kryteria i przebieg oceny programowej ex post i ex ante
4. Dyskusja

Podstawy prawne prowadzenia ocen programowych

Podstawy prawne prowadzenia oceny jakości kształcenia

Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

DZIAŁ VI

Ewaluacja jakości kształcenia, ewaluacja szkół doktorskich i ewaluacja jakości działalności naukowej

Rozdział 1 Ewaluacja jakości kształcenia

Art. 241.

1. Jakość kształcenia na studiach podlega ewaluacji przeprowadzanej przez PKA.
2. Ewaluacji dokonuje się w formie oceny programowej lub oceny kompleksowej.

Art. 242.

1. Ocena programowa polega na cyklicznej ocenie jakości kształcenia na kierunku studiów.
2. Przeprowadzając ocenę programową, bierze się pod uwagę w szczególności:
 1. programy studiów i standardy kształcenia;
 2. kadrę dydaktyczną i naukową;
 3. infrastrukturę wykorzystywaną do realizacji programu studiów;
 4. współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
 5. umiędzynarodowienie;
 6. wsparcie studentów w procesie uczenia się.
3. Ocenę programową przeprowadza się z inicjatywy PKA, na wniosek uczelni lub niezwłocznie na wniosek ministra.
4. Ocena programowa kończy się wydaniem oceny pozytywnej albo negatywnej.
5. Pozytywna ocena programowa jest wydawana na okres do 6 lat.
6. Jeżeli uczelnia uniemożliwia lub utrudnia przeprowadzenie oceny programowej, wydaje się ocenę negatywną.

Regulacje prawne dotyczące oceny programowej

Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 poz. 1571 z późn. Zm.)

Art. 248. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki określi, w drodze rozporządzenia, kryteria:

- 1) oceny programowej,
- 2) oceny kompleksowej,

mając na uwadze międzynarodowe standardy w zakresie zapewniania jakości kształcenia oraz potrzebę zapewnienia właściwych wzorców oceny.

ROZPORZĄDZENIEMINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz U. z 2023 poz. 2787)

§ 1. Kryteriami oceny programowej są:

- 1) sposób konstrukcji programu studiów oraz jego zgodność ze standardem kształcenia;
- 2) realizacja programu studiów;
- 3) warunki przyjęć na studia i weryfikacji uzyskiwanych efektów uczenia się, w tym na etapie egzaminu dyplomowego;
- 4) poziom kompetencji i doświadczenia kadry prowadzącej kształcenie;
- 5) dostosowanie infrastruktury wykorzystywanej do realizacji programu studiów do potrzeb i celów kształcenia;
- 6) relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów;
- 7) stopień umiędzynarodowienia kształcenia;
- 8) jakość wsparcia studentów w procesie uczenia się;
- 9) dostępność i jakość informacji o studiach;
- 10) sposoby doskonalenia jakości kształcenia i ich skuteczność.

Procedury

PKA realizuje swoje zadania ustawowe zgodnie z przyjętymi procedurami, które zostały włączone do wewnętrznego systemu zarządzania jakością PKA:

Ocena programowa ex post

Ocena programowa ex ante

Ocena kompleksowa

Ocena programowa ex ante
studiów wspólnych
(art. 60 ust. 1 ustawy)

Opiniowanie wniosków

Opiniowanie wniosków
o ponowne rozpatrzenie
sprawy

Rozpatrywanie skarg i wniosków

Rozporządzenia Ministra
w sprawie kryteriów:

Oceny programowej

Oceny kompleksowej

Standards and Guidelines for Quality
Assurance in the European Higher Education
Area (ESG):

ESG 2015 ENG

ESG 2015 PL

Stanowiska interpretacyjne PKA:

REKOMENDACJE

Ocena programowa ex post

Opis procedury	Kryteria oceny programowej ex post	Kierunki wyznaczone do oceny programowej ex post
Baza ocen programowych ex post	Negatywne oceny programowe ex post	Certyfikaty Doskonałości Kształcenia
Ocena programowa ex-post pytania i odpowiedzi		

Pliki do pobrania:

[Wzory raportów samooceny](#)

[Wzory raportów zespołu oceniającego](#)

[Wskaźniki spełnienia standardów jakości kształcenia](#)

[Opinia zespołu w sprawie oceny programowej](#)

Dodatkowe materiały:

[Webinaria PKA](#)

Strona główna > Ocena programowa ex ante

Ocena programowa ex ante

Opis procedury

Kryteria oceny
programowej ex ante

Europejska Baza DEQAR

Pliki do pobrania:

Wzory raportów samooceny

Wzory raportów zespołu oceniającego

Wyznaczanie kierunków studiów do oceny

Czym różni się ocena *ex post* od oceny *ex ante*?

Statut PKA określa w § 4:

3a. Ocena, o której mowa w ust. 1 pkt 3 (*wyjaśnienie: dotyczy ocen programowych*) prowadzona jest w formule *ex ante* i *ex post*. Ocena programowa **w formule *ex ante*** dotyczy studiów, w których nie rozpoczęto żadnego cyklu kształcenia. Ocena programowa **w formule *ex post*** prowadzona jest wobec studiów, na których prowadzone jest kształcenie.

Wyznaczanie kierunków do oceny *ex post* i *ex ante* Statut PKA § 4.

Ocena *ex post*

4. Ocenę programową w formule *ex post*, Komisja przeprowadza:

1. z inicjatywy własnej – zgodnie z harmonogramem prac uchwalonym przez Prezydium Komisji, uwzględniającym zasady doboru kierunków studiów do oceny programowej, określone w załączniku nr 1;
2. na wniosek ministra – niezwłocznie, poza przyjętym harmonogramem;
3. na wniosek uczelni.

Ocena *ex ante*

4a. Ocenę programową w formule *ex ante* przeprowadza się wyłącznie na wniosek uczelni.

Wyznaczanie kierunków do oceny ex post

Załącznik nr 1 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Zasady doboru kierunków studiów do oceny programowej w danym roku akademickim

1. Komisja wyznacza w danym roku akademickim do oceny programowej w formule *ex post*:
 1. wszystkie kierunki studiów, którym upływa okres oceny programowej przyznanej na 6 lat, w celu zapewnienia cykliczności oceny jakości kształcenia na kierunku studiów;
 2. (uchylony);
 3. kierunki studiów nieposiadające oceny programowej, na których został zakończony co najmniej jeden pełny cykl kształcenia i studia ukończył co najmniej jeden rocznik absolwentów, przy uwzględnieniu możliwości organizacyjnych, kadrowych i finansowych Komisji;
 4. kierunki studiów nieposiadające oceny programowej przy uwzględnieniu możliwości organizacyjnych, kadrowych i finansowych Komisji.

2. Komisja wyznacza w danym roku akademickim wszystkie kierunki studiów, którym upływa okres pozytywnej oceny programowej wydanej na okres do 3 lat.

Polskim systemem zapewniania jakości kształcenia

- Jest systemem nieobligatoryjnym oceniania programów studiów, co skutkuje, że około 50% programów studiów realizowanych przez polskie uczelnie nie została oceniona przez PKA, a więc nie zostały one ujęte w bazie DEQAR i w Europejskim obszarze szkolnictwa wyższego (EOSW).
- PKA nie ma wystarczających zasobów, aby zmierzyć się z wyzwaniem oceny wszystkich kierunków studiów prowadzonych przez polskie Uczelnie → pewnym rozwiązaniem w przyszłości będzie ocena kompleksowa

Zasady tworzenia nowych kierunków w systemie szkolnictwa wyższego w Polsce

Reguluje Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Rozdział 2 Prowadzenie studiów

Art. 53 reguluje zasady tworzenia kierunków studiów, w tym na kierunkach lekarskim lub lekarsko-dentystycznym

Art. 54 reguluje zasady wydawania pozwolenia na utworzenie kierunku studiów, które dotyczą Uczelni nie posiadającej kategorii naukowej A+, A, B+ w dyscyplinie wiodącej dla tworzonego kierunku studiów

Zasady tworzenia nowych kierunków w systemie szkolnictwa wyższego w Polsce

Jakie są konsekwencje obowiązujących w Polsce zasad tworzenia nowych kierunków studiów?

- Nowo tworzone przez Uczelnie kierunki studiów nie posiadają oceny PKA, a więc nie są wpisane do bazy **DEQAR** → **ocena programowa w formie oceny ex ante**

Kryteria i przebieg ocen programowych

Procedura postępowania oceniającego ex post i ex ante

- Przygotowanie przez uczelnię raportu samooceny zgodnie z wzorami ustalonymi przez Prezydium PKA,
- Wizytacja kierunku w miejscu prowadzenia kształcenia przez zespół oceniający PKA,
- Opracowanie raportu przez zespół oceniający, zgodnie ze wzorami ustalonym przez Prezydium
- Przekazanie raportu zespołu oceniającego do uczelni
- Odpowiedź Uczelni na raport z wizytacji
- Opracowanie przez Zespół dziedzinowy lub zespół do spraw kształcenia nauczycieli opinii na podstawie raportu zespołu oceniającego i stanowiska uczelni przedstawionego w odpowiedzi na raport
- Uchwała Prezydium PKA
- Publikacja raportu z wizytacji i uchwały Prezydium

Kryteria oceny programowej

Są określone w Statucie PKA

1. Załącznik nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej określa **Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej w formule ex post dla profilu ogólnoakademickiego i profilu praktycznego**
2. Załącznik nr 2a do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej określa **Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej w formule ex ante dla profilu ogólnoakademickiego i profilu praktycznego**

Ponadto:

Na stronie PKA są podane **Wskaźniki spełnienia standardów jakości kształcenia**

Kryteria oceny programowej ex post

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Kryteria oceny programowej ex ante

Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Kryterium 2. program studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Kryterium 3. przyjęcie na studia, proces weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz zasady dyplomowania

Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój zasobów kadrowych

Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz rozwój zasobów

Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu i realizacji programu studiów oraz jej potencjalny wpływ na rozwój kierunku

Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy

Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i przegląd programu studiów

Kryteria oceny programowej – przykład uszczegółowienia kryteriów oceny programowej (profil ogólnoakademicki)

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Uczelnia prowadzi działalność naukową zgodną z koncepcją i celami kształcenia w zakresie dyscypliny lub dyscyplin do których jest przyporządkowany kierunek

Standard jakości kształcenia 1.3

Efekty uczenia się określone dla kierunku oraz dla poszczególnych zajęć są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.3a

Efekty uczenia się określone dla kierunku oraz dla poszczególnych zajęć w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.3b

Efekty uczenia się określone dla kierunku oraz dla poszczególnych zajęć w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

Kryteria oceny programowej – przykład uszczegółowienia kryteriów oceny programowej (profil ogólnoakademicki)

Profil ogólnoakademicki

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia:

- a. są zgodne ze strategią uczelni
- a. mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunku jest przyporządkowany
- a. zostały określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi (dotyczy pierwszej oceny kierunku)

Standard jakości kształcenia 1.2

Działalność naukowa uczelni:

jest związana z koncepcją i celami kształcenia i jest prowadzona w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunku jest przyporządkowany

Standard jakości kształcenia 1.3

Efekty uczenia się (kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć):

- a. są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem ogólnoakademickim
- a. są zgodne z właściwym poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji, w szczególności uwzględniają kompetencje badawcze, umiejętność komunikowania się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej
- a. są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunku jest przyporządkowany, jak również z zakresem działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub w tych dyscyplinach
- a. są możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób zrozumiały, dodatkowo w przypadku efektów dla zajęć lub grup zajęć – są sformułowane w sposób pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji

Standard jakości kształcenia 1.3a

w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668), zawierają wszystkie ogólne i szczegółowe efekty uczenia się zawarte w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Standard jakości kształcenia 1.3b

w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres charakterystyk drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 986 i 1475 oraz z 2018 r. poz. 650 i 1669)

Harmonogram oceny ex post i ex ante?

Ocena ex post

1. Spotkanie zespołu oceniającego z władzami uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów.
2. Spotkanie zespołu oceniającego z zespołem przygotowującym raport samooceny.
3. **Hospitacje zajęć dydaktycznych.**
4. Wizytację infrastruktury dydaktycznej, uczelnianej i pozauczelnianej, wykorzystywanej do realizacji zajęć;
5. Spotkania z:
 - ✓ nauczycielami akademickimi oraz innymi osobami prowadzącymi zajęcia,
 - ✓ przedstawicielami studentów, samorządem studenckim, oraz studenckiego ruchu naukowego,
 - ✓ przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego,
6. Spotkanie końcowe z władzami uczelni.
7. Ponadto w trakcie wizytacji spotkania członków zespołu oceniającego w celu dokonania analizy zebranych informacji i sformułowania wniosków, uwag, rekomendacji i zaleceń podsumowujących wizytację.

Ocena ex ante

1. Spotkanie zespołu oceniającego z władzami uczelni planującej rozpoczęcie kształcenia na studiach na danym kierunku, poziomie i profilu,
2. Spotkanie zespołu oceniającego z zespołem przygotowującym raport samooceny,
3. Wizytację infrastruktury dydaktycznej, uczelnianej i pozauczelnianej, wykorzystywanej do realizacji zajęć;
4. Spotkania z:
 - ✓ nauczycielami akademickimi oraz innymi osobami prowadzącymi zajęcia,
 - ✓ **przedstawicielami studentów, samorządu studenckiego oraz studenckiego ruchu naukowego,**
 - ✓ przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego,
 - ✓ **z absolwentami studiów realizowanych przez uczelnię.**
5. Spotkanie końcowe z władzami uczelni.
6. Ponadto w trakcie wizytacji spotkania członków zespołu oceniającego w celu dokonania analizy zebranych informacji i sformułowania wniosków, uwag, rekomendacji i zaleceń podsumowujących wizytację.

Różnice w ocenach ex post i ex ante?

- Procedury zbliżone
- Sposób oceny:
 - W ocenie ex ante wzmocniona funkcja doradcza ekspertów PKA

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

1.2. Informacja o przebiegu oceny

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Kryterium 2. Program studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, proces weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz zasady dyplomowanie

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu i realizacji programu studiów oraz jej potencjalny wpływ na rozwój kierunku

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i przegląd programu studiów

5. Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego

Załącznik nr 3. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa

Załącznik nr 4. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego

Studiuuj tylko na akredytowanych kierunkach

**Dziękuję za uwagę,
zapraszam do dyskusji**

Grażyna Jaworska <grazyna.jaworska@pka.edu.pl>